

ISPAN TILINI O'RGATISHDA TA'LIM PLATFORMALARINING O'ZIGA XOSLIGI VA AFZALLIKLARI

Tashpulatova Feruza Sultanovna

O'zDJTU katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga ispan tilini o'rgatish jarayonida interaktiv, multimediya asosidagi onlayn platformalarning ahamiyati yoritiladi. Platformalarning metodik yondashuvlari, individual ta'limga moslashuvi, til kompetensiyalarini shakllantirishdagi afzalliklari va o'ziga xos jihatlari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ispan tili, onlayn ta'lim, ta'lim platformalari, lingvistik kompetensiya.

KIRISH

Bugungi kunda xorijiy tillarni, xususan, ispan tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyoj dunyo miqyosida ortib bormoqda. Ispan tili BMT rasmiy tillaridan biri bo'lib, nafaqat Ispaniyada, balki Lotin Amerikasi mamlakatlarida ham asosiy aloqa vositasi hisoblanadi. O'zbekistonning ham Ispaniya va ispan tilida so'zlashuvchi davlatlar bilan turli sohalarida integratsiyasi kuchayib borayotgan bir paytda, bu tilni samarali o'rganish muhim vazifaga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, ispan tilini o'rgatishda an'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan ta'lim platformalari tobora keng ommalashmoqda.

ASOSIY QISM

Onlayn ta'lim platformalari — bu til o'rgatuvchilarga va o'rganuvchilarga vaqt va makonga bog'lanmasdan, o'z shaxsiy tezligida ta'lim olish imkonini beruvchi zamonaviy vositadir. Ispan tilini o'rgatishda bunday platformalar turli xil interaktiv metodlar, multimediya kontentlari, ovozli topshiriqlar, virtual suhbatlar, real vaqtli mashg'ulotlar va tarmoq testlarini o'z ichiga oladi.

Masalan, Duolingo, Babbel, Rosetta Stone, Busuu kabi platformalar turli til darajalariga moslashtirilgan dars modullarini taklif etadi. Bu platformalarning o'ziga xos jihatlardan biri — foydalanuvchining ilgari bilgan so'z boyligini tahlil qilib, unga mos murakkablikdagi mashqlarni taqdim etishidir. Bu esa differensial yondashuvga asoslanib, har bir o'rganuvchining ehtiyojlariga mos o'qitishni tashkil etadi.

Bundan tashqari, zamonaviy onlayn platformalar yordamida lingvokulturaviy kompetensiya ham samarali shakllantiriladi. Darslar davomida tinglovchilar nafaqat grammatik qoidalarni, balki ispan tilida so'zlashuvchi mamlakatlar madaniyati, urf-odatlarini, kundalik hayotdagi nutqiy namunalari bilan tanishadilar. Shu orqali o'quvchi tilni "quruq" lingvistik tizim sifatida emas, balki ijtimoiy-kognitiv muloqot vositasi sifatida o'zlashtiradi.

Ta'lim platformalarining yana bir afzalligi — gamifikatsiya (o'yinlashtirish) jarayoni orqali ispan tilini o'rganishni qiziqarli va motivatsion jarayonga aylantirishidir. Ball to'plash, darajani oshirish, raqobatli testlar ispan tilini o'rganishga rag'batni kuchaytiradi. Ayniqsa, maktab yoki kollej yoshidagi o'quvchilar uchun bu juda samarali vositadir.

Shuningdek, onlayn platformalar avtomatik baholash tizimlari orqali foydalanuvchining xatolarini tezda aniqlab beradi. Bu holat o'rganuvchiga o'z-o'zini monitoring qilish, xatolar ustida ishlash va o'zlashtirish darajasini baholash imkonini yaratadi. Natijada, bu jarayon o'z-o'zini o'qitish (self-learning) kompetensiyasini shakllantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi [1].

Ta'lim platformalarining jahon til o'rganish sohasidagi yuksalishiga sabab bo'lgan yana bir jihat — ko'p funksiyali muhit yaratishdir. Ya'ni, o'quvchi shu platformaning o'zida matnli, audiovizual, grammatik, leksik va kommunikativ vazifalarga oid topshiriqlarni bajara oladi. Aynan bu integrallashgan yondashuv tilni mukammal o'rganishda, tildagi barcha ko'nikmalar (listening, reading, writing, speaking)ni birgalikda rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ammo bu platformalarning samaradorligi ta'lim beruvchining metodik yondashuviga ham bog'liqdir. O'qituvchi platformani qanday tanlaydi, qanday modulni qaysi darajali o'quvchiga tavsiya etadi, qanday mashqni mustahkamlovchi vosita sifatida qo'llaydi — ularning barchasi o'rgatuvchi malakasiga va o'quv dasturiga bevosita ta'sir etadi.

Ta'lim platformalarining ispan tili ta'limida qo'llanilishi zamonaviy didaktik paradigmaning amaliy ifodasi sifatida qaralmoqda. Bu tizimlar, eng avvalo, tilni o'rganishda kommunikativ yondashuvni kuchaytiradi. Ya'ni, til faqatgina grammatika va lug'at to'plami sifatida emas, balki real nutqiy vaziyatlarda ishlatiladigan muloqot vositasi sifatida o'rgatiladi. Shu bilan birga, platformalar foydalanuvchiga real hayotdagi suhbatlar, interaktiv mashqlar va simulyatsiya qilingan vaziyatlar orqali ispan tilidagi ijtimoiy-lingvistik kompetensiyani ham rivojlantirishga xizmat qiladi [2].

Misol uchun, Busuu platformasi foydalanuvchilarga grammatik bilimni mustahkamlovchi mashqlar bilan bir qatorda, ispan tilida so'zlovchi boshqa foydalanuvchilar bilan yozma va og'zaki muloqot qilish imkonini ham beradi. Bu esa platformani nafaqat o'quv vositasi, balki til amaliyotini tashkil etuvchi ijtimoiy tarmoq sifatida ham ishlashini ta'minlaydi. Shuningdek, "feedback" mexanizmi orqali foydalanuvchi o'z yozgan matnini ona tilida so'zlovchi foydalanuvchidan tahrirlatishi mumkin, bu esa tahlil, o'zlashtirish va takrorlashni muvofiqlashtiradi.

Bundan tashqari, ispan tilini o'rgatishda ta'lim platformalari orqali multimodal resurslardan foydalanish til o'zlashtirishda turli sensor tizimlarning birgalikdagi faollashuvini ta'minlaydi. Video darslar, audiomashqlar, interaktiv matnlar va rasmlar orqali o'rganilayotgan tilning kontekstual ifodasi mustahkamlanadi. Bu,

ayniqsa, vizual va eshitish orqali o'rganishga moyil bo'lgan o'quvchilar uchun nihoyatda foydalidir. Masalan, Rosetta Stone platformasi yangi so'z va iboralarni hech qanday tarjimasiz, faqat vizual kontekst asosida o'rgatadi. Bu yondashuv kognitiv lingvistika tamoyillariga asoslanib, ona tilining aralashuvini kamaytiradi va bevosita fikrlashni ispan tilida shakllantirishga xizmat qiladi [3].

Pedagogik nuqtayi nazardan, bu kabi vositalar differensial ta'limni tashkil etishda ham muhim rol o'ynaydi. O'quvchining bilim darajasi, individual ehtiyojlari va o'rganish tezligiga qarab mos mashqlarni tanlab berish, tilni o'zlashtirishdagi ishonchni oshiradi. An'anaviy sinfda bunday yondashuvni amaliyotga joriy qilish ancha murakkab bo'lsa, platformalar bu masalani texnologik vositalar orqali hal qiladi.

Boshqa bir muhim afzallik — platformalarning statistik tahlil imkoniyatidir. Masalan, Quizlet yoki Memrise kabi vositalar orqali o'quvchilar o'z natijalarini real vaqt rejimida kuzatishlari, so'z boyligini necha foizga oshirganini yoki qaysi mashqlarni qayta ishlashi zarurligini aniqlashlari mumkin. Bu yondashuv nafaqat o'quvchining faolligini oshiradi, balki o'qituvchiga ham pedagogik monitoring yuritishda yordam beradi [4].

Shunday qilib, ta'lim platformalari ispan tilini o'rganish jarayonida mustaqil, individual, interaktiv va motivatsion yondashuvlarni uyg'unlashtirib, tilni chuqur va mazmunli o'zlashtirishga xizmat qiluvchi zamonaviy didaktik vositadir. Kelajakda bu texnologiyalar nafaqat til o'rgatish, balki uni o'rganishda ham markaziy o'rin egallaydi.

XULOSA VA MUNOZARA

Xulosa qilib aytganda, ispan tilini o'rgatishda zamonaviy ta'lim platformalari an'anaviy metodlardan ko'ra ko'proq moslashuvchan, interaktiv, ko'p funksiyali va o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvni taklif etadi. Bunday platformalar o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari, bilim darajasi va o'rganish uslubiga mos keluvchi modul asosida tilni o'zlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu vositalar til o'rganish jarayonini nafaqat samarali, balki qiziqarli va motivatsion tusga ham keltiradi. Kelajakda ispan tilini o'qitishda onlayn platformalar va an'anaviy darslarning integratsiyasi ta'limning asosiy vektoriga aylanishi ehtimoldan xoli emas.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Hurtado Albir, A. Traducción y traductología: Introducción a la traductología. — Madrid: Cátedra, 2001. — 504 p.
2. González Davies, M. El aprendizaje colaborativo en la formación del traductor. — Barcelona: Octaedro, 2004. — 198 p.
3. Pym, A. Exploring Translation Theories. — 2nd ed. — London: Routledge, 2014. — 240 p.

4. Rosetta Stone Inc. Teaching Languages Through Immersion. – Arlington, VA: Rosetta Stone, 2020. – 156 p.
5. “Чет тили (испан тили) Ўқитиш методикаси ва унинг асосий босқичлари” Таълим, фан ва инновация 70 - 75 бетлар. 2020 йил Ф.С.Ташпулатова
6. “Metohodologiy of developing auditing Sehills and skills of Spenish language students” Eastern European Scientific Journal. 28-32 бетлар 1-2021 йил Ф.С.Ташпулатова
7. “Анкетирование как метод педагогического исследования” Тил ва адабиёт 2019йил Ф.С.Ташпулатова
8. “The effectiveness of using innovative metods in teaching foreign language” Uz Akademiya 9-14 betlar 2022 yil B.Xamraqulova, R.Turdiqulova, Tashpulatova
9. Способы создания естественных ситуации общения на уроках испанского языка” Таълим, фан ва инновация 263- 268 бетлар 2020 йил Ф.С.Ташпулатова.